

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента

Руденка Сергія Валентиновича

на дисертаційну роботу **Петровського Олега Олександровича**

«Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки»,

виконану для здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Сучасна парадигма економічного розвитку ґрунтується на визнанні інновацій як системоутворюючого чинника формування конкурентоспроможності економічних систем різних рівнів – від окремих підприємств до національних економік. У цьому контексті інноваційна діяльність розглядається не лише як результат імплементації досягнень науково-технічного прогресу, а як важлива складова відтворювального процесу, що інтегрує наукові дослідження, технологічні зміни та організаційні трансформації у межах господарських систем. Водночас її реалізація об'єктивно обумовлена наявністю достатнього інвестиційного ресурсу, який виступає фінансовою основою генерації, впровадження та комерціалізації інновацій, визначаючи інтенсивність і результативність зрушень в економіці на інноваційній основі.

В Україні проблема інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності має системний характер. Ще у довоєнний період рівень фінансування наукових досліджень залишався критично низьким і не відповідав задекларованим стратегічним орієнтирам розвитку. У сучасних умовах воєнного стану ситуація суттєво ускладнилася через обмеженість фінансових ресурсів, зростання бюджетного дефіциту та зміну пріоритетів державної політики, що об'єктивно стримує інноваційний розвиток.

Особливо гостро ці проблеми проявляються в аграрному секторі, який відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки держави та

формуванні експортного потенціалу. Воєнні дії призвели до значних втрат виробничих ресурсів, руйнування матеріально-технічної бази, скорочення обсягів виробництва та ускладнення логістики. За таких умов відновлення та розвиток аграрного виробництва потребують суттєвого залучення інвестицій, спрямованих на модернізацію, впровадження інноваційних технологій і підвищення ефективності господарювання.

Окреслене вище і зумовлює актуальність та своєчасність дослідження Петровського Олега Олександровича на тему «Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки».

Актуальність результатів дисертаційної роботи підтверджується також її зв'язком з науковими дослідженнями кафедри глобальної економіки Державного біотехнологічного університету за темою «Розвиток аграрного сектору в умовах цифровізації економіки» (номер державної реєстрації – 0121U110008, 2021-2025 рр.), в рамках якої автором розроблено науково-обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення інституційного забезпечення інноваційної діяльності щодо тлумачення його змісту, ідентифікації сучасних напрямів, видів та форм інноваційної діяльності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи Петровського Олега Олександровича ґрунтуються на використанні широкої інформаційної бази. Обсяг опрацьованої наукової літератури, зібраний фактичний матеріал та власні напрацювання автора дозволили логічно викласти матеріал та зробити конкретні пропозиції.

Прикладний характер дослідження підсилюється тим, що положення дисертації можуть бути використані суб'єктами господарської діяльності та органами державної влади для інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності.

Достовірність результатів дисертаційної роботи підтверджується детальним викладом змісту запропонованих методичних положень, логікою використання ґрунтового математичного апарату та адекватним характером прикладних розрахунків.

Сформульовані основні положення та висновки здобувача є достатньо обґрунтованими, в першу чергу, це стосується елементів наукової новизни, належний рівень оцінки яких забезпечується: побудовою чіткої логічної структури роботи через адекватну постановку і вирішення завдань дослідження; використання системного підходу до об'єкту та предмету дослідження, а також застосування достатньої кількості загальних і спеціальних методів наукових досліджень із врахуванням і глибоким розумінням сутності об'єкту дослідження, опрацюванням належної кількості спеціальної наукової літератури, зокрема, праць провідних вітчизняних та зарубіжних вчених щодо даної проблематики, публікацій у фахових виданнях, результатів тематичних, аналітичних досліджень вчених-економістів.

Таким чином, очевидно, що структура роботи – логічна і завершена. Зміст дисертаційної роботи, який, безперечно, відповідає назві теми та предметно-об'єктній сфері дослідження, засвідчує його завершеність. Через усі розділи простежується послідовність розв'язання важливого науково-практичного завдання, що пов'язане з обґрунтуванням теоретичних і методичних положень, розробкою науково-практичних рекомендацій щодо інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України.

Основні результати дослідження, їх наукова новизна

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії та науковими працями Петровського Олега Олександровича дозволяє визначити основні положення, які характеризуються науковою новизною. Автором дисертації отримані такі наукові результати:

- вперше обґрунтовано економіко-організаційні засади інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів малого, середнього та мікропідприємництва аграрного сектору, а також організацій, що здійснюють наукові дослідження і розробки, яке базується на реалізації стратегії партнерства, поетапності його формування, а також узгодженні економічних інтересів учасників та використанні інтерактивної моделі інноваційного процесу в межах партнерської взаємодії;

- удосконалено теоретичні положення щодо визначення та систематизації принципів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, які доповнено принципами доступності, достатності, резильєнтності та надійності, економічної ефективності, строковості, системності, комплексності, мінімізації ризиків, адаптивності, партнерства, екологічної та соціальної відповідальності;

- удосконалено методичні засади аналізу інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності шляхом впровадження комплексного підходу, що передбачає врахування систем різних рівнів, використання узгоджених із принципами індикаторів «входу» та «виходу» і формування на їх основі системи показників оцінювання для аграрного сектору, підприємств та інноваційних проєктів;

- удосконалено методичний підхід до здійснення порівняльного аналізу інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності аграрних підприємств різних розмірів, який ґрунтується на застосуванні системи показників для визначення інтегрального індикатора стану інвестиційного забезпечення;

- набув подальшого розвитку категоріальний апарат економіки інновацій шляхом уточнення авторського визначення категорії «інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності» на основі інтеграції ресурсного, організаційного та процесного підходів, у межах якого його доцільно трактувати як сукупність інвестиційних ресурсів, механізмів, практичних дій і процесів з формування, акумуляції, розподілу, вкладення та їх відтворення з метою генерації, виробництва, впровадження, реалізації та поширення інновації;

- набув подальшого розвитку порядок ідентифікації видів інноваційної діяльності шляхом розширення їх переліку з урахуванням сучасних технологічних і організаційно-економічних викликів у аграрному секторі економіки;

- набуло подальшого розвитку визначення тенденцій інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств у ключових для продовольчої безпеки галузях аграрного сектору економіки України за параметрами обсягів, джерел, результативності та відповідності принципам доступності, достатності, резильєнтності, надійності, строковості, системності, комплексності та адаптивності;

- набула подальшого розвитку ідентифікація якісних і кількісних характеристик сучасного механізму інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в країнах – світових лідерах за рівнем інноваційності, зокрема через виокремлення його мультирівневості, багатосуб'єктності, комплексності за джерелами та інструментами, а також структурних особливостей;

- набуло подальшого розвитку обґрунтування наявності розриву можливостей у забезпеченні інноваційної діяльності інвестиційними ресурсами між великими, середніми, малими та мікропідприємствами у сільському, лісовому та рибному господарстві, а також у виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів;

- набуло подальшого розвитку визначення комплексу інструментів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору з урахуванням характеристик інноваційної екосистеми та існуючих бюджетних обмежень.

Повнота опублікування та достовірність основних положень дисертації

Наукові положення, висновки й рекомендації, що сформульовані в дисертації, є достовірними. Достовірність забезпечено використанням значного обсягу матеріалів офіційної статистики України і підтверджується глибоким аналізом фундаментальних наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених з проблематики інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності. Робота характеризується комплексним використанням загальнонаукових та спеціальних засобів теоретичного та емпіричного пізнання, використанням системного комплексного підходу.

Представлені в дисертації теоретичні й методичні результати відрізняються глибиною аналізу, коректністю формулювання пропозицій щодо практичного використання, науковою новизною.

Основні положення дисертаційної роботи, її висновки, методичні підходи, а також відповідні елементи наукової новизни з достатньою аргументованістю знайшли відображення в публікаціях автора. За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць, з них 4 наукові праці (3 одноосібні) опубліковані у фахових

наукових виданнях України, 1 наукова праця – в іноземному науковому виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз Scopus.

Основні положення дисертації були апробовані на міжнародних науково-практичних конференціях.

Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Цінність положень дисертаційної роботи для науки полягає у тому, що вони мають як науково-теоретичний, так і прикладний інтерес, і можуть бути використані у якості основи для подальших наукових розробок із досліджуваної проблематики щодо обґрунтування теоретично-методичних та практичних аспектів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки.

Розроблені теоретичні положення дисертаційної роботи доведені до рівня методичних та науково-практичних рекомендацій та прийняті до впровадження Циркунівською сільською військовою адміністрацією (довідка №01-27/440 від 06.11.2024 р.), ТОВ «Інжинірінгова компанія «Т Технології»» (довідка № 241107-11 від 07.11.2024 р.), ТОВ «Український м'ясокомбінат» (довідка №14 від 15.08.2025 р.). Наукові результати дисертації також впроваджені у навчальний процес Державного біотехнологічного університету (акт впровадження № б/н від 18.02.2025 р.).

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Петровського Олега Олександровича містить анотацію, зміст, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності відповідно до поставлених завдань. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами).

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів містять посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей та результатів без оформлення належного цитування.

При глибокому розгляді та перевірці дисертаційної роботи Петровського Олега Олександровича на наявність запозичень не виявлено академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації, тобто порушень академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

В цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних результатів дисертації, слід звернути увагу на деякі зауваження і окремі недоліки, серед яких вважаємо за необхідне відмітити такі:

1. Автор цілком обґрунтовано та доречно використовує макропоказники функціонування та розвитку аграрного сектору економіки (сільського господарства, харчової промисловості та інших суміжних сфер), втім, з огляду на ідентифікований склад носіїв об'єкта дослідження та винесене на захист наукове положення в рубриці «вперше» доцільно було б підсилити інформаційну базу показниками функціонування суб'єктів мікрорівня.

2. Положення щодо подальшого розвитку категоріального апарату в частині визначення дефініції «інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності» має певну наукову цінність, проте, носить переважно теоретико-узагальнюючий характер і не повною мірою супроводжується інструментальними засадами та підходами до його використання у прикладних управлінських рішеннях.

3. Автором приділена значна увага теоретичному обґрунтуванню категоріального апарату та принципів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, однак недостатньо глибоко розкрито механізми їх практичної імплементації на рівні конкретних аграрних підприємств, що дещо обмежує прикладну спрямованість отриманих результатів.

4. Незважаючи на врахування міжнародного досвіду інвестування інноваційної діяльності, у роботі недостатньо конкретизовано можливості адаптації відповідних інструментів до умов України, зокрема з урахуванням воєнних ризиків, інституційних обмежень та специфіки аграрного сектору.

5. У роботі більш детально розглядаються традиційні джерела фінансування (власні кошти, кредити, бюджетні ресурси), однак автор не приділяє достатньої уваги таким прогресивним інструментам інвестиційного забезпечення інновацій, як фінтех-рішення, краудфандинг, ESG-фінансування, цифрові платформи залучення капіталу тощо з огляду на врахування тенденцій та викликів діджиталізації управління соціально-економічними системами та цифрової трансформації суспільних та економічних відносин. Поряд з цим у роботі недостатньо деталізовано альтернативні фінансові інструменти (венчурне фінансування, аграрні розписки, інвестиційні фонди тощо), які є джерелом розширення інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання.

Варто відзначити, що викладені зауваження мають переважно дискусійний характер і суттєво не впливають на позитивну оцінку наукових положень дисертації. Вони викликані інтересом до цього дослідження, новизною та актуальністю окреслених у дисертації питань.

Загальний висновок

Дисертація Петровського Олега Олександровича на тему «Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки» виконана на достатньо високому рівні, є завершеною кваліфікаційною науковою працею, містить теоретичні положення, методичні підходи й практичні рекомендації, які в сукупності дають змогу запропонувати новий підхід до вирішення наукового завдання, який полягає в обґрунтуванні теоретично-методичних та практичних аспектів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки.

Наукові статті та інші публікації Петровського Олега Олександровича відображають положення отриманої дисертантом наукової новизни. З наукових праць у співавторстві використано лише ті ідеї та положення, які є особистим

здобутком дисертанта. Основні результати дослідження доповідались та схвалені під час міжнародних науково-практичних конференцій та впроваджені у практичну діяльність органів державної виконавчої влади, підприємств та закладів вищої освіти.

У дисертаційному дослідженні Петровського Олега Олександровича відсутні порушення академічної доброчесності.

Дисертація Петровського Олега Олександровича за змістом відповідає спеціальності 051 «Економіка», а за якістю теоретичних і методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Обрану тему дисертаційної роботи належним чином розкрито; поставлену мету досягнуто; завдання дисертаційної роботи виконано; результати дослідження мають наукову новизну, теоретичне значення та практичну цінність.

Отже, дисертація на тему «**Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки**» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор **Петровський Олег Олександрович** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування

Державного біотехнологічного університету

Сергій РУДЕНКО

Підпис Руденко С
ЗАСВІДЧУЮ
Керівник відділу діловодства ДБТУ
Monisole K.M